No. 122. 1845.

BREDASCHE COURANT.

STAAT- LETTERKUNDIG EN WETENSCHAPPELIJK

NIEUWS- BLAD.

Dingsdag 14 October.

FRANKRIJK.

PARIJS, den 10den October.

Op 's Konings twee-en-zeventigsten verjaardag, den 6den dezer, waren rondom hem vereenigd: zijne echtgenoote, vier zonen, vier schoondochters, zijne beide dochters, drie behuwdzonen, zijne zuster en negen kleinkinderen, te midden waarvan de jarige vorst een ware patriarch geleek.

— De Koning, die diep getroffen geweest is op de tijding der jongste gebeurtenissen in de provincie Oran, heeft aan den minister van oorlog voorgeschreven om hem verslag te doen van den toestand der familien die door de noodlottige gebeurtenis aan de grenzen van Marocco, smartelijke verliezen geleden hebben.

— De Fransche regering heeft thans de bij haar ontvangene officiële rapporten over de ramp, die de kolonne van den kolonel *de Montagnac* op de grenzen van Marocco geleden heeft, openbaar gemaakt. Het blijkt daaruit, dat werkelijk van de kolonne van ruim 400 man, waarmede deze bevelhebber uit Djemmâa-Ghazaouat was uitgetrokken, slechts 14 soldaten die plaats weder hebben bereikt, welke meerendeels in zoodanigen toestand van ontsteltenis en uitputting verkeerden, dat zij te naauwernood eenig verslag omtrent het met hen voorgevallene konden geven. Er blijft dan ook over de wijze, waarop de kolonel in de hinderlaag is gelokt, die voor hem en voor zijne volgelingen zoo noodlottig is geweest, eenige onzekerheid heerschen. Alleen weet men thans, dat aan *Abd-el-Kader* zijne overwinning te gemakkelijker is gevallen, omdat de kleine afdeeling Franschen, toen zij overrompeld werd, in ver van elkander verwijderde benden voortrukte. *Abd-el-Kader* moet bij dat gevecht 3000 ruiters hebben aangevoerd, terwijl het aftrekkend overschot der verdelgde kolonne, later nog met 5 of 6000 Kabylen heeft te kampen gehad. Intusschen heeft men reden om te veronderstellen, dat niet al de Franschen gesneuveld of dadelijk omgekomen zijn. Men rekent, dat omstreeks 50 hunner levend in handen des vijands gevallen zijn. Welk lot aan deze ongelukkigen is te beurt gevallen, is nog onbekend. Eindelijk laat zich uit het thans openbaar gemaakte afleiden, dat de opstand der inlandsche volksstammen tegen de Franschen in den omtrek van Tlemcen, reeds vóór de overwinning van *Abd-el-Kader*, vrij algemeen was.

— Men verzekert dat de hertog *van Aumale* verlangd heeft naar Algerie te vertrekken, om aan den nieuwen veldtogt tegen *Abd-el-Kader* deel te nemen. Verscheidene staf-officieren die met verlof afwezend waren, hebben zich gehaast om op hun' post terug te keeren.

Gisteren avond werd verzekerd dat er eene koninklijke ordonnantie zou worden uitgevaardigd, waarbij den minister van oorlog voorloopig een supplementair crediet wordt toegestaan, om met kracht den oorlog in het westen van Algerie te kunnen voeren.

Eindelijk verzekert men, dat er bevelen gezonden zijn aan den zeeprefect van Toulon, opdat hij de noodige transportschepen vóór het overvoeren der troepen naar Afrika in gereedheid doe brengen.

De linie-regimenten die naar Afrika gedesigneerd zijn, liggen in garnizoen te Perpignan, Marseille, Toulon en Cette, de ruiterij te Carcassonne en Tarascon.

— Men verhaalt van den onlangs bij Djemmâa-Ghazaouat gesneuvelden kommandant *de Montagnac*, het volgende, waaruit men kan opmaken, welk verlies ons leger in Afrika aan hem lijdt. Na de onderdrukking van de oproerige beweging te Parijs in Mei 1834, werden bij eene revue eenige officieren, die zich verdienstelijk hadden gedragen, door Z. M. zelve gedecoreerd. Onder deze behoorde ook de heer *de Montagnac* als kapitein. Toen Z. M. hem hetzelve wilde overhandigen, weigerde hij het eerekruis, daar hij meende het niet te hebben verdiend, waarop Z. M. hem toesprak, zeggende: «Het is de koning, die u decoreert.» — «Welnu, Sire!» gaf de officier ten antwoord, «*Montagnac* weigert het den koning.» Over deze handelwijze op het ministerie van oorlog geroepen, om de reden hiervan open te leggen, zeide hij: «Indien ik het kruis verdiend had, ten gevolge van een wapenfeit tegen den vijand gedaan, zou ik mij gelukkig rekenen en er mij op beroemen, om het aan te nemen en te dragen; in de tegenwoordige omstandigheden heb ik mijn pligt volbragt, zoo als ik dezelve steeds zal betrachten: ik heb de rust hersteld. Maar ik geloof, dat het kruis niet in eenen burgerstrijd verdiend wordt.» Behalve dezen verdienstelijken hoofdofficier, betreurt men ook het verlies van den kommandant *Peyragai*, die gedurende den oorlog in Afrika steeds de grootste bewijzen van zijnen moed had gegeven.

— De kolonel *Berthier*, die in het gevecht tegen de Flittas gesneuveld is, is een neef van den maarschalk *Berthier*, prins van Neufchatel.

— Een departementaal dagblad, *le Conservateur de la Dordogne*, deelt een brief mede, dien de maarschalk *Bugeaud*, na het berigt van de jongste gebeurtenissen in Algerie, aan den prefect zou geschreven hebben. Het *Journal des Débats* dien brief overnemende, tracht deszelfs echtheid nog in twijfel te trekken. De maarschalk spreekt daarin met niet weinig zelfvertrouwen van zich-zelven; beklaagt zich vrij openlijk over het gouvernement, dat hem zoo sterk aan de aanvallen zijner vijanden in de openbare bladen en elders had laten blootstaan, dat hij wel besloten geweest was niet naar Algerie terug te keeren, zoo de door hem verlangde commissie hem niet gegeven werd, en hem de belofte gegeven was, dat men zich aan zijne denkbeelden nopens bestuur en kolonisatie zou houden. De onverwachte gebeurtenissen deden hem echter besluiten ijlings naar Algerie terug te keeren.

— Aan den Hoek der nieuwe *rue Rougemont*, op den Boulevard *Poissonière*, wordt thans een huis opgerigt, in hetwelk volstrekt van geen timmerhout is gebruik gemaakt. De vloeren der onderscheidene verdiepingen zijn zamengesteld uit, met eene ligte welving kruislings gelegde stangen, en het dak, insgelijks geheel van ijzer, hetwelk in dit oogenblik opgezet wordt, heeft eene ongemeene ligtheid en wordt met zink belegd. Deze werken, die de nieuwsgierigheid der voorbijgangers tot zich trekken, zijn aangevangen gedurende den tijd dat de timmerlieden weigerden te arbeiden.

— De koning heeft *Mehemed*-Ali, den onderkoning van Egypte, tot grootkruis van het legioen van eer benoemd, als een blijk van erkentelijkheid voor de wijze waarop hij den hertog *van Montpensier* bij diens bezoek in Egypte ontvangen heeft. — Van den anderen kant is de markies *Lavallette* naar Pisa gezonden, waar *Ibrahim*-pacha thans de wateren gebruikt, om dezen het Palais-Royal of het Elysée-Bourbon ten verblijf bij diens verwacht bezoek te Parijs, aan te bieden.

— In den *Moniteur* van den 10den October leest men:

»Volgens onder dagteekening van den 3den October uit Bologna aangekomene berigten, zijn de twee of drie benden vreemdelingen, waarbij zich eenige onderdanen van den Heiligen Stoel hadden gevoegd, die het bewerken van eenen opstand in den Romeinschen Staat hebben beproefd, door uit Sarsina en Sivitela uitgetrokkene mobile kolonnes er toe gebragt, om op het Toskaansch grondgebied de wijk te nemen. Die vreemdelingen, ten getale van honderd, zijn den 2den October, des morgens ten elf ure, gedwongen geworden om al hunne wapenen en krijgsbehoeften in handen van den bevelhebber der groot-hertogelijke troepen te stellen. Zij zouden vervolgens, onder gewapend geleide, naar Rocca San Casciano worden gebragt.»

— Een Fransch ministerieel blad maakt de vertaling bekend van een manifest aan de vorsten en volken van Europa, dat, vóór het uitbreken van den opstand te Rimini, in 't geheim in Italie gedrukt en in de legatien verspreid is geworden. In dit stuk wordt een overzigt gegeven van de gunstige uitzigten, die eerst in 1816 onder Paus *Pius VII* en later in 1831 bij den aanvang der regering van den tegenwoordigen Paus, *Gregorius XVI*, op verbeteringen in het inwending beheer van den Kerkelijken Staat geopend zijn en van de naar het oordeel der opstellers treurige wijze, waarop die verwachtingen zijn teleurgesteld. Daarop eindigt het manifest met de volgende zinsneden :

» Onze wenschen zijn zuiver: zij hebben zoowel de waardigheid van den apostolischen troon als de regten des vaderlands en der menschheid ten doel. Wij vereeren de kerkelijke hierarchie en geheel de geestelijkheid. Wij koesteren de hoop, dat zij erkennen zal, welk een edele kiem van beschaving in het katholicismus ligt. Opdat dan ook onze wenschen niet op eene verkeerde wijze door Italie en door Europa mogen worden uitgelegd, betuigen wij openlijk onzen eerbied voor de souvereiniteit van den Paus, als onbeperkt en onvoorwaardelijk hoofd der algemeene kerk. Wat echter de gehoorzaamheid betreft, die hem als wereldlijk souverein verschuldigd is, de beginselen, die wij tot grondslag daarvan aannemen en de verlangens, die wij uitdrukken, bestaan hierin:

» dat hij eene amnestie verleene aan al de beschuldigden wegens staatkundige misdrijven van 1821 af tot dezen dag;

» dat hij een burgerlijk en strafwetboek schenke, gevormd naar dat der andere volken van Europa, en waarbij de openbaarheid der regtspleging, de instelling der gezworenen, de afschaffing der verbeurdverklaring en der doodstraf voor misdrijven van gekwetste majesteit worden aangenomen;

» dat het geregtshof van het heilig officie voortaan geenerlei regtsgebied over de leeken uitoefene, en dat deze niet meer aan het regtsgebied der geestelijke regtbanken onderworpen zijn;

» dat over staatkundige zaken voortaan door de gewone regtbanken en met inachtneming der gewone vormen worde gevonnisd;

» dat de stedelijke raden vrijelijk door de burgers verkozen worden, en deze keuzen door den souverein worden goedgekeurd; dat die raden provinciale raden verkiezen door middel van het opmaken eener driedubbele lijst, waaruit de keuzen te doen zijn, en dat eindelijk de souverein eenen oppersten staatraad benoeme uit door de provinciale raden aangebodene lijsten;

» dat de opperste staatsraad, te Rome gevestigd, het toezigt uitoefene over de finantien en de openbare schuld; dat deze staatsraad stemme over de ontvangsten en uitgaven van den Staat en eene raadgevende stem hebbe over andere zaken van algemeen belang;

» dat al de burgerlijke en militaire ambten en waardigheden aan leeken worden toevertrouwd;

» dat het openbaar onderwijs ophoude aan de bisschoppen en de geestelijkheid onderworpen te zijn, en uitsluitend de godsdienstige opleiding aan dezen blijve voorbehouden;

» dat de censuur over de drukpers beperkt worde tot de zorg om honende taal jegens de Godheid, de katholijke godsdienst, den souverein en het bijzonder leven der burgers voor te komen;

» dat de vreemde troepen worden afgedankt;

» dat er eene burgerwacht worde ingesteld, belast met de handhaving der orde en van het in acht nemen der wetten;

» eindelijk dat de regering den weg intrede van alle zoodanige maatschappelijke hervormingen, als de geest der eeuw vordert en die door de andere regeringen van Europa in werking worden gebragt."

— Berigten uit Madrid van den 4den October melden, dat aldaar thans behandeld wordt het procés van de vroegere gedeputeerden *Madoz*, *Cortina* en anderen. Men dacht dat de zaak met eene vrijspraak zou eindigen.

— Het Madridsche dagblad *Esperanza* spreekt van geruchten volgens welke het ministerie in andere handen zou overgaan, en noemt als nieuwe bewindslieden de hertogen *van Rianzares* en *Veraguas*, de heeren *Willama*, *Tejada*, *Meer* en *Egana*. Volgens hetzelfde blad zou het garnizoen van Madrid op 16000 man gebragt worden.

— Ter beurze van heden (10 *October*) waren genoteerd: 5 pCt. 117,85; 3 pCt. 83,35; Spanje 3 pCt. $38^1/_2$; Rom. L. $105^3/_4$.

DUITSCHLAND.

FRANKFORT, den 9den October.

Van wege de Saksische regering is thans een zeer breedvoerig berigt bekend gemaakt omtrent den uitslag van het door de regerings-commissarissen gehouden onderzoek wegens de gebeurtenissen, die den 12den Augustus jl. te Leipzig hebben plaats gehad. Daaruit blijkt hoofdzakelijk :

dat reeds vóór den 12den Augustus onder de bevolking van Leipzig eene buitengewone gisting geheerscht had, die door verspreiding van ongegronde geruchten, waarschijnlijk opzettelijk, nog was verhoogd geworden;

dat de stedelijke regering en de bevelhebber der burgerwacht, waarschijnlijk in het vertrouwen op den goeden geest en het menigmaal gebleken gezond oordeel der bewoners van Leipzig, het gevaar van eene rustverstoring niet zoo dreigend geacht hebben om bijzondere maatregelen van voorzorg te nemen;

dat bij het begin van den oploop niet of ten minste niet bij tijds verordend en gedaan is wat had behooren te geschieden om de opgewonden menigte tot bedaren te brengen, hetzij door bevredigende toespraak van de zijde der overheid, hetzij door het onder de wapenen roepen der burgerwacht, aan wier bereidvaardigheid tot medewerking men geene reden had te twijfelen;

dat de troepen der bezetting niet ontijdig en eigenmagtig, maar op uitdrukkelijk en door het klimmende gevaar volkomen geregtvaardigd aanzoek van de bevoegde burgerlijke overheid aangerukt en tusschen beiden gekomen is;

dat de kommandant van het opgekomen bataillon der bezetting eerst na voorafgegane waarschuwing en nadat de linker vleugel bij herhaling door steenworpen aangetast was geworden, door één peloton had laten vuren;

dat een zoogenaamd planmatig kruisvuur, waaromtrent zoo veel geruchten in omloop geweest waren, niet had plaats gehad;

dat een ander peloton, hetwelk de politiebeambten bij het doen van inhechtenisneming ondersteunen moest, wel is waar grovelijk beleedigd is geworden, maar dat omtrent de vraag, of het gedrag des bevelhebbers van dat peloton volkomen aan de militaire voorschriften beantwoord heeft, nog eenige twijfel bestaat, weshalve dienaangaande door de bevoegde militaire overheid een nader onderzoek zou worden bewerkstelligd; en

dat eindelijk, terwijl aan het gedrag van een deel der burgerwacht de hoogste lof toe te zwaaijen is, een ander deel daarvan zich niet zoo schijnt gedragen te hebben, als de dienstpligt zulks vereischt.

Voorts is een uittreksel uit de verklaringen van een groot aantal gehoorde getuigen openbaar gemaakt, waaruit blijkt, dat Prins *Johann* van Saksen geenszins, zoo als in den aanvang door kwaadwilligen verspreid was geworden, het bevel om op de oproerige menigte te vuren gegeven, maar zich integendeel gedurende het geheele oproer op eenen male lijdelijk gedragen heeft, zonder eenigen maatregel voor te stellen of te verordenen.

— De Protestantsche vrienden des lichts, die zich eerst alleen in Noord-Duitschland hebben vertoond, beginnen zich langzamerhand verder te verbreiden. Te Freiburg heeft dezer dagen eene bijeenkomst van Protestantsche Leeraars plaats gehad, met het doel om zich onder de belijders dezer leer te scharen. Er zou bij hen een voornemen bestaan om betrekking met de Duitsch-Katholijken aan te knoopen.

— In verschillende plaatsen van Duitschland hebben dezer dagen vereenigingen van geleerden plaats gehad, als: te Darmstadt eene vergadering van beoefenaars der Oostersche talen, en eene van taalkundigen en schoolonderwijzers; te Köthen eene van beoefenaars der natuurlijke historie der vogelen; te Frankenthal van veeartsen en te Halberstadt van bouwkundigen.

— Van de Italiaansche grenzen schrijft men, onder dagteekening van den 2den, dat, volgens berigten uit Triëst, Z. K. H. de aartshertog *Frederik*, op het eerste berigt der in Rimini uitgebrokene onlusten, bevel gegeven had, drie oorlogsschepen op de kusten van Romagna te doen kruisen, ten einde de vlugtelingen te achtervolgen. Een blad sprak ook van het inrukken van Oostenrijksche troepen. Dit was echter ongegrond, en alle maatregelen waren thans noodeloos, daar, gelijk reeds gemeld is, de rust is hersteld.

— De jongste berigten uit Konstantinopel maken wederom melding van een' nieuwen Keizerlijken firman, welke op nieuw de blijken draagt van de bezorgdheid des Sultans voor het welzijn zijner onderdanen. Hij zegt, in dien firman, dat de rust en welvaart van alle klassen zijner onderdanen, steeds het onderwerp zijner voortdurende bemoeijenissen uitmaken, en dat de op zijn bevel ingestelde hervormingen, geen ander doel hebben. Het was den Sultan uit naauwkeurige berigten echter gebleken, dat de stadhouders en andere ambtenaren de ingezetenen onderdrukten, en nieuwe belastingen afpersten. De Sultan zegt, dat zijn wil is, dat de ingezetenen voor willekeur beveiligd worden. Zij, die zich voortaan aan afpersingen schuldig maakten, zouden dus streng gestraft worden.

— De *Augsburgsche Zeitung* behelst berigten uit Konstantinopel van den 24sten September, houdende dat de russische opperbevelhebber in den Kaukasus, die laatstelijk te Tiflis was gekomen, zich gereed maakte tot zijn vertrek naar Odessa. De

jongste veldtogt in den Kaukasus had den Russen gekost 3 generaals, 6 kolonels, 20 staf- en 200 andere officieren, benevens 10 à 12000 soldaten. Het leger verkeerde overigens, volgens deze berigten, in een' ellendigen toestand, daar het bovendien veel door gebrek en ziekte geleden had. De operatien van dit jaar kon men dan ook weder als mislukt aanmerken, wijl de met zoo veel opoffering verkregen militaire punten, weder hadden moeten verlaten worden. Men meende dat de Russen door deze mislukte poging zouden afgeschrikt worden om vooreerst nieuwe togten in het binnenland te ondernemen en zich weder tot het vorig blokkadestelsel zouden bepalen.

— Uit Alexandrië zijn berigten tot den 26sten September. De Onderkoning had bevel gegeven, om eene stoomboot van 400 paardenkracht te bouwen, ten einde daarmede jaarlijks zeereizen te maken, en de havens van Triëst, Venetië, Napels, Livorno en Genua te bezoeken.

De gewigtigste tijding, door de stoomboot *Precursor*, die den 11den te Suez arriveerde, aangebragt, is, dat *Scherif-Husein*, zoon van *Heidar* en eerst opperhoofd van Mokka, eene expeditie naar Sana, de hoofdstad van Yemen, ondernomen en zich tot heer derzelve, alsmede van de geheele provincie, opgeworpen had. Wordt deze tijding bevestigd, dan zou Arabië aldra een punt van het hoogste belang en van vele combinatien van de zijde der Engelschen te Aden, en des Imans van Maskat worden. Reeds heeft dit nieuws eene rijzing der Mokka-koffij veroorzaakt.

De daling van den Nyl was begonnen; en daar dezelve veel te vroeg inviel, vreesde men, dat dit van een nadeelig gevolg voor den eerstkomenden oogst zou zijn.

ENGELAND.

LONDEN, den 9den October.

Een der dagbladen zegt, dat de Koningin zich andermaal in gezegende omstandigheden bevindt, en dat de Koninklijke familie denkelijk in Maart of April des volgenden jaars met een nieuw lid vermeerderd zal worden.

— De woede voor den aanleg van ijzerbanen is hier te lande zoodanig toegenomen, dat in de laatste 14 dagen 79 nieuwe ondernemingen zijn aangekondigd, welke niet minder dan een kapitaal van 2000 millioen franken zouden behoeven.

— De heer *Dedel* heeft gisteren een onderhoud met den minister van buitenlandsche zaken gehad.

— De rijks inkomsten hebben in dit jaar, eindigde met 10 October, 234,739 £ meer beloopen dan in het vorige, en in het vierendeelsjaars 560,973 £ meer.

— De heer *Thiers* is alhier aangekomen.

— In het Londensche blad *the Standard*, die wel eens als de tolk van het Britsche ministerie wordt beschouwd, leest men onder dagteekening van den 9den October:

»Het besluit, hetwelk de Fransche regering ten gevolge van de hervatting der vijandelijkheden door *Abd-el-Kader*, die daarbij door volksstammen van de grenzen van Marocco ondersteund is, genomen heeft om het Afrikaansche leger te versterken, heeft bij den handelstand in de City geene verwondering gebaard; men beschouwt die versterking als het natuurlijk gevolg van de nederlaag, die eene afdeeling van het Fransche leger geleden heeft. Evenmin heeft de tijding daarvan eenigen invloed gehad op den prijs van 's rijks schuldbrieven, want men heeft er geen oogenblik aan gedacht, dat de Fransche regering voornemens zou zijn eenig gedeelte van Marocco voortdurend te bezetten. Niettemin heerscht er eenige ongerustheid bij de kooplieden die in handelsbetrekkingen staan met Mogadore; zij vreezen natuurlijk, dat de handel op deze plaats op nieuw gestremd zal worden; eene stremming, die des te noodlottiger voor hen zijn zou, omdat zij de verliezen nog niet geheel te boven zijn, welke zij en hunne correspondenten in het verloopen jaar ten gevolge van het bombardement van Mogadore geleden hebben."

— Men heeft berigt uit Buenos-Ayres, van den 22 Augustus jl. De generaal *Rosas* had het *ultimatum* der verbondene Mogendheden (Frankrijk en Engeland) afgeslagen. Dienvolgens hebben de scheepsmagten van genoemde Mogendheden het smaldeel der Argentynsche republiek voor Montevideo in beslag genomen. Zij hebben voorts 1500 man aan land gezet, en de haven van Bucco in staat van blokkade verklaard.

— Gisteren waren de 3 pCt. gec. 98½; Ned. 2½ pCt. 61; Brazilië 86; Mexico 31⅝; Peru 38¾; Portugal 83; Spanje 27.

NEDERLANDEN.

BREDA, den 13den October.

Z. M. de Koning bevindt zich sedert Vrijdag ll. te Tilburg. Hoogstdezelve is des namiddags ten half vier ure, vergezeld van Hoogstdeszelfs adjudanten, aldaar aangekomen.

— Ten gevolge van een op last des Konings ingesteld onderzoek omtrent de producten en voorwerpen, vatbaar om de artikelen van uitvoer uit Japan naar Nederland te vermeerderen, is thans ontvangen eene verzameling van Japansche voortbrengselen van nijverheid en van eenige producten van dat land, geheel ruw of door eene eenvoudige toebereiding verkregen.

De Koning gelast hebbende, dat deze verzameling zou worden tentoongesteld, zoo is door Z. Exc. den Minister van Kolonien kennis gegeven, dat die tentoonstelling ten voordeele der armen zal plaats hebben te Leiden, van den 20 October tot den 5 November aanstaande, in het locaal op het Rapenburg, waar zich 's Rijks verzameling van Japansche zeldzaamheden bevindt, van des voormiddags ten 10 tot des namiddags ten 4 ure.

— Naar men verneemt, heeft Z. M., bij besluit van den 24 September ll., aan *Jan Boeree*, thans gedetineerd te 's Hertogenbosch, kwijtschelding verleend van de straffe des doods met den kogel, waartoe hij, ten gevolge van verregaande insubordinatie, bij vonnis van den krijgsraad in de provincie Noord-Braband is veroordeeld; zijnde die straf veranderd in tien jaren kruiwagenstraf en vervallenverklaring van den militairen stand.

— Men verneemt, dat de Hooge Raad dezer dagen aan den Koning een adres heeft ingediend, houdende verzoek, dat Z. M. aan dit hoogste regterlijke collegie een geschikter locaal verleene, en wel zoodanig ingerigt, dat daarbij het provinciaal hof, de arrondissements-regtbank en het cantongeregt in onmiddellijke nabijheid in één gebouw vereenigd zijn.

— Te 's Hertogenbosch is het gerucht verspreid, dat in de provincie Gelderland, en met namen in de gemeenten Well en Driel, ook bederf in het hooi is ontdekt, veroorzaakt door zich daarin bevindende insekten, hetgeen des te vreemder moet voorkomen, aangezien het steeds is waargenomen, dat al wat levend is, door het zweeten van het hooi wordt gedood, terwijl thans eerst na dat zweeten, de bedoelde wormen zich laten zien, welke aanleiding tot dit bederf zouden geven. Men hoopt dus nog, dat genoemd gerucht meerendeels uit speculatiegeest wordt verspreid, of voor het grootste gedeelte overdreven zou wezen.

— Uit Maastricht meldt men van den 9den October: »Waren de dagbladen nu en dan nog al de tolken van de wenschen der weldenkenden nopens de lotsverbetering van den gepensionneerden krijgsman, bleven deze wenschen in sommige opzigten onvervuld, thans is het ons aangenaam te kunnen mededeelen, dat de minister van oorlog, met deszelfs ten allen tijde geblekene zorgvuldigheid, wat den krijgsmansstand betreft, zich dezer dagen weder ernstig bezig heeft gehouden, om middelen uit te denken die in staat waren, in de moeijelijkste omstandigheden van vele gepensionneerde officieren eenigzins te gemoet te komen, en wel bepaaldelijk ten opzigte van de vrije geneeskundige behandeling. Dien ten gevolge is van wege het departement van oorlog aan de generaals en korpskommandanten hieromtrent eene aanschrijving gezonden, welker hoofdzakelijke inhoud hierop nederkomt: dat Z. Exc. de minister van oorlog, gaarne eenige leniging willende toebrengen in het lot der gepensionneerde officieren, dezelve het voorregt der vrije geneeskundige behandeling wilde verschaffen, dat evenwel eene contributie van 3 percent, door de belanghebbenden zelve gedaan, daartoe zoude noodzakelijk zijn, edoch dat de belangrijke uitgaven, hierdoor veroorzaakt, nog niet konden worden gedekt, weshalve gemelde hoofd-officieren zijn uitgenoodigd, hunne onderhebbende officieren voor te stellen, daartoe eene vrijwillige bijdrage te doen, en wel van de tractementen van *f* 1600 en daar boven 1 percent, en die, welker montant minder is, een ½ percent 's jaars te willen afstaan. Wij twijfelen niet, of dit zal algemeenen bijval vinden, en zullen de officieren gaarne deze kleine bijdragen willen geven, ten einde daardoor de allezins weldadige bedoelingen des gouvernements ten deze te ondersteunen."

— De jaarlijksche overdragt van het rectoraat der hoogeschool te Groningen, had den 9den dezer, bij gelegenheid der viering van haar twee honderd een en dertigjarig bestaan, plaats. De rector magnificus, de hoogleeraar *H. Nienhuis*, droeg het rectoraat over aan den hoogleeraar *A. A. Sebastiaan*, door Z. M. voor het volgend academiejaar tot rector magnificus benoemd, en hield bij deze gelegenheid zijne aangekondigde redevoering: *de justa ac prudenti legum, quibus utimur civilium aestimatione*; dat is: over het regtvaardig en gepast beoordeelen onzer burgerlijke wetgeving.

Tot secretaris van den senaat is voor het jaar 1845—1846 gekozen de hoogleeraar *F. Z. Ermerins*.

— Heden hield het Friesch Genootschap van Geschied-, Oudheid- en Taalkunde zijne tweeënvijftigste vergadering. Bij die gelegen-

heid heeft de heer *J. van Leeuwen* eene Redevoering gehouden, tot onderwerp hebbende: *eene vergelijkende beschouwing van het leven en karakter der Raadpensionarissen* Johan de Wit *en* Casper Fagel. Tot gewoon lid is aangenomen de heer Mr. *C. Bergsma*, grietman van Idaarderadeel.

Onder de ter vergadering ingediende rapporten en voorstellen, was er een van de heeren *W. Eekhoff* en *J. J. Bruinsma*, betreffende eene ingraving, gedaan in eene *terp* nabij Wirdum. Uit de verschijnselen bij deze ingraving waargenomen, bleek het, dat deze terp uit opgeworpen aarde bestaat, en zeer waarschijnlijk gediend heeft tot eene woon- en begraafplaats in het heidensche tijdperk.

— Naar men verneemt, is door de handboogschutterij te Tilburg hare fraaije prijs-medaille in brons ten geschenke gezonden voor het kabinet van het Noord-Brabandsch genootschap. Deze uitmuntend gegraveerde penning, de bekwame hand van den heer *Hart*, te Brussel, dubbel waardig, vertoont op de voorzijde *Apollo* een' boogschutter kroonende, regts een antieke stoel, met pijlkokers en handboogen versierd, waartegen een schild met de gekroonde W, het naamcijfer van Z. M. *Willem II*, den beschermheer dier schutterij, en links in het verschiet de kerk en toren van Tilburg. In de afsnede het wapen der stad tusschen *Hart fecit*.

Keerzijde. Binnen een' met 27 gekroonde W versierden rand staat: *Aan Haren Doorluchtigen Beschermheer Z. M. Koning Willem II*, MDCCCXLIV; omschrift: *Handboogschutterij te Tilburg, onder de zinspreuk: Honos Alit Arcum.*

— Uit 's Hertogenbosch schrijft men van den 10den October:

» Heden is door het provinciaal geregtshof van Noord-Braband veroordeeld zekere *V. B.*, tot eene tuchthuisstraf voor den tijd van vijf jaren en tot eerloosverklaring. — De veroordeelde had zich, door middel van inwendige braak, schuldig gemaakt aan het ontvreemden van zeventien gulden-stukken in eene herberg, waar hij logerende was.

»Te Hintham liep heden middag een bruin hondje, dat alle teekenen van dolheid had; het heeft vier andere honden en een varken gebeten. Gelukkig dat niet eenig mensch, door het dolle dier is aangerand geworden; zoo men verneemt, moet het door een geweerschot neergeveld zijn."

— In de *Leidsche Courant* van den 13den dezer leest men:

»Wij ontvingen voor dit nommer eene advertentie, welke een aanbod inhield van geldelijke belooning voor dengene die iemand een vast burgerbestaan bezorgde; wij achten dergelijke aanbiedingen, om er niet meer van te zeggen, ongepast, dewijl het een lokaas is tot verkeerde en ongeoorloofde handelingen, die wij door onze plaatsing noch mogen noch willen bevorderen, weshalve wij van het plaatsen van dergelijke aanbiedingen wenschen verschoond te blijven."

In dezelfde courant leest men nog:

» Met belangstelling vernam men dat er van den *Kosmos* of het Heelal, door *Alex. von Humboldt* eene Nederlandsche vertaling zou worden ondernomen. Dit werk toch, hoe voortreffelijk, is naar ons inziens voor gewone lezers der Hoogduitsche taal van wege de verscheidenheid der onderwerpen en de velerlei daaraan verbonden ongewone bewoordingen en kunsttermen moeijelijk te lezen. Wij achten daarom eene vertaling door een' bevoegd geleerde, met het oog op de bevatting van een gewoon beschaafd publiek, eene zeer wenschelijke zaak; waardoor de Nederl. Natie genot kan hebben van een alleruitstekendst werk in hetwelk door een wereldberoemd geleerde het gansche heelal wordt beschouwd en in de meest wetenswaardige bijzonderheden beschreven.

» De Boekhandelaar *van den Heuvell*, te Leyden kondigt in het Prospectus, door hem dezer dagen uitgegeven, aan, dat de heer *Beima* de taak dier vertaling op zich genomen, welke daartoe zeker zoo zeer als iemand, bij uitnemendheid geschikt is. Wij herhalen, dat ons deze aankondiging vreugde baarde, en schrijven deze weinige letteren om zooveel mogelijk de aandacht op het bedoelde Prospectus te vestigen, en ware het mogelijk, er iets door bij te dragen om deze belangrijke onderneming bevorderlijk te zijn. Het werk zelf is verre boven onzen lof verheven; doch bij al het voortreffelijke dat reeds het eerste deel in zich bevat, heeft *von Humboldt* zich ook inzonderheid ten oogmerk gesteld, de dwalingen, die uit onnaauwkeurige en onvolkomene waarnemingen ontsproten zijn, die voornamelijk in de hoogere volksklassen, en dat wel dikwijls naast uitmuntende letterkundige vorming voortleven, teregt te wijzen, en aldus het genot der natuur door naauwkeuriger kennis te vermeerderen." »De behoefte van zulk een veredeld »genot," zegt hij, wordt algemeen gevoeld; want een eigenaardig »karakter van onzen leeftijd openbaart zich in het streven van »alle beschaafde standen, om het leven door een' grooten rijkdom »van denkbeelden te versieren." Wij twijfelen er niet aan, of dit gezegde van den grooten schrijver, dit lofwaardig streven, zal evenzeer op de hoogere standen in ons vaderland van toepassing zijn en in den gunstigen uitslag der hier in gemoede aangeprezene onderneming zijne bevestiging vinden."

Ter **AMSTERDAMSCHE BEURS** van ll. Zaturdag was de fondsnotering: Ned. $2\frac{1}{2}$ pCt. $61\frac{1}{2}$; 3 pCt. 75; 4 pCt. $98\frac{3}{4}$; Amort.-Syndik. $4\frac{1}{2}$ pCt. 100; Handelm. $4\frac{1}{2}$ pCt. 163; Arnhemmer Spoorweg $4\frac{1}{2}$ pCt. 115; Haarlemmermeer 5 pCt. $98\frac{3}{4}$; Rusland 5 pCt. $107\frac{1}{2}$; dito 1828—29 $106\frac{3}{4}$; Certif. 6 pCt. $74\frac{15}{16}$; 4 pCt. $93\frac{1}{8}$; Id. bij *Stiegl.* $91\frac{5}{8}$; Spanje Ardoins 00; Onbep. St. $20\frac{7}{8}$; Nieuwe 3 pCt. $39\frac{1}{4}$; 3 pCt. Binnenl. à 6/m. $30\frac{1}{8}$; Griekenland te Lond. 5 pCt. $9\frac{1}{2}$.

Advertentiën.

Te Breda, bij BROESE & COMP, Boekdrukkers en Boekverkoopers.